

NĚCO O POROZUMĚNÍ PRO DUCHA A O PROŽÍVÁNÍ OSUDU

ANTHROPOSOFOCKÉ VŮDČÍ MYŠLENKY

Rudolf Steiner

Do sdělení a do výkladů, jimiž se tady obracím k členům, vplyne tentokrát něco, co by mělo úvahám o těchto vůdčích myšlenkách dát další směr.

Porozumění pro anthroposofické poznání je možné podpořit tím, že se lidská duše bude zaobírat stále znova vzájemným vztahem člověka a světa.

Zaměří-li člověk pozornost na svět, do něhož se rodí a z něhož ve smrti odchází, má kolem sebe v první řadě množství svých smyslových dojmů. O těchto smyslových dojmech si tvoří myšlenky.

Když si uvědomí: „Tvořím si myšlenky o tom, co mi smysly zjevují jakožto svět“, může už začít s vědomým pozorováním sama sebe. Může si říct: „Ve svých myšlenkách žiji „já“ sám. Svět mi dává podnět, abych v myšlenkách prožíval *sám sebe*. Nacházím sám sebe v myšlenkách, jimiž se snažím porozumět světu.“

Pokračuje-li člověk v tomto přemítání, ztrácí ze svého vědomí svět; a do jeho vědomí vstupuje jeho já. Přestává si představovat svět; začíná prožívat sám sebe.

Zaměří-li naopak pozornost na své nitro, v němž se zrcadlí svět, vytanou mu ve vědomí události jeho životního osudu, jejichž proud unášel jeho já od onoho okamžiku v dětství, k němuž sahá jeho zpětná vzpomínka. Člověk prožívá, že jeho vlastní existence je dána sledem těchto osudových zážitků.

Když si uvědomí: „Se svým já jsem prožil takovýto osud“, může začít s vědomým pozorováním světa. Může si říct: „V tom mém osudu jsem nebyl sám; do mého prožívání v něm zasahoval svět. Sám jsem *chtěl* to nebo ono; do mé vůle tak vproudil svět: Ve své vůli nacházím svět, jestliže zaměřím své sebepozorování na to, jak prožívám svou vůli.“

Pokračuje-li člověk v tomto způsobu pronikání do vlastního nitra, ztrácí ze svého vědomí sám sebe; do jeho vědomí vstupuje svět. Přestává prožívat sám sebe; začíná vycítovat přítomnost světa.

Myšlením se obracím do světa, při tom nacházím sebe; nořím se do sebe sama, při tom nacházím svět. Pokud člověk *toto* procítí dostatečně silně, ocitá se v samém středu záhad světa a člověka.

Pocítíme-li totiž, jak se člověk lopotí v myšlení, aby pochopil svět, a jak přitom v tomto myšlení nakonec vězí jenom on sám, to před nás staví první světovou záhadu. Pocítíme-li, jak jsme formováni osudem ve své nejvnitřnější bytosti, a jak v tomto formování na nás dorážejí vlivy světového dění, jsme vrženi před druhou světovou záhadu.

Začneme-li prožívat tuto záhadnost světa a člověka, klíčí v nás duševní rozpoložení, při kterém se člověk může s anthroposofií setkat tak, že dojem, kterým na něho zapůsobí, vzbudí jeho pozornost.

Protože anthroposofie zastává toto: že je možné duševní prožívání, které v myšlení neztrácí svět. I v myšlení je ještě možné *žít*. Anthroposofie ukazuje, že v meditaci můžeme dojít k vnitřnímu prožívání, při kterém, když myslíme, neztrácíme smyslový svět, nýbrž získáváme svět duchový. Místo abychom pronikali do já, ve kterém bychom cítili, že se nám ztrácí smyslový svět, pronikáme do duchového světa, ve kterém cítíme, jak naše já je zpevňováno.

Anthroposofie ukazuje dále: že je možné prožívání osudu, při kterém neztrácíme sami sebe. I v osudu můžeme ještě *prožívat působnost svého já*. Anthroposofie ukazuje, že v nesobeckém pozorování lidského osudu můžeme dojít k prožívání, při kterém začínáme milovat nejen svou vlastní existenci, ale svět. Místo abychom zírali do světa, nesoucího ve štěstí i v neštěstí na svých vlnách naše já, nacházíme já, které utváří svou vůlí vlastní osud. Místo abychom naráželi na svět, o který by se naše já třísťilo, pronikáme do já, které se cítí spjato se světovým děním.

Osud je člověku uchystán světem, který mu zjevují jeho smysly. Objeví-li v působení osudu svou vlastní působnost, vynořuje se mu sama bytost jeho já nejenom z vlastního nitra, ale vynořuje se mu ze smyslového světa.

Jsme-li s to aspoň vzdáleně cítit, že v jáství se v duchové podobě zjevuje svět a že ve smyslovém světě se projevuje působnost jáství, octli jsme se už v okruhu bezpečného porozumění pro anthroposofii.

Vyvineme v tom případě totiž smysl pro to, že anthroposofie může popisovat duchový svět, jak ho uchopuje lidské já. A tento smysl bude mít pochopení i pro to, že člověk může nacházet sám sebe, své já, nejen pohřížením do nitra, ale ještě jinak - ve smyslovém světě. Anthroposofie nachází lidské já, když poukazuje na to, že ze smyslového světa se člověku mohou zjevovat nejenom smyslové vjemy, ale i účinky z jeho předpozemské existence a z předchozích pozemských životů.

Tak se člověk může zahledět ven do světa smyslů a říct si: Ne, v tomto světě se nevyskytují jenom barvy, zvuky, teplo; působí v něm i zážitky duší, jimiž tyto duše procházely před svým současným pozemským životem. A může se zahledět sám do sebe a říct si: Tady není přítomno jenom moje já, tady se zjevuje ještě jiný svět, svět duchový.

Člověk, jehož se dotýkají záhady světa a člověka, se pak při takovémto porozumění dostane do shody s člověkem zasvěceným, který na základě svých poznatků musí mluvit o vnějším smyslovém světě tak, jako by se z něho neprojevovaly jenom smyslové vjemy, ale i dojmy o tom, jak působily lidské duše v předpozemském bytí a v uplynulých pozemských životech; a který o vnitřním světě lidské osobnosti musí vypovědět, že se v něm zjevují duchové souvislosti, a to způsobem stejně naléhavým a účinným jako vjemy smyslového světa.

Členové, kteří chtějí být aktivní, by se měli vědomě chopit úkolu prostředkovat mezi otázkami, které vzcházejí v lidské duši, když na ni doléhají záhady světa a člověka, a mezi tím, co může sdělovat poznání zasvěcencovo, když mu z lidských osudů vyvstává svět minulosti a když se mu ze zesíleného duševního bytí odkrývá vnímání duchového světa.

Tak se prací aktivních členů bude moci Anthroposofická společnost stát opravdovou přípravnou školou pro školu esoterní, která ukazuje cestu k zasvěcení. Na to chtěl velmi důrazně poukázat Vánoční sjezd; a kdo chápe správně tento sjezd, bude na to

poukazovat stále znova, až se ve Společnosti pro to rozšíří dostatečné porozumění a Společnosti z toho vzejdou nové úkoly.

Z těchto poukazů nechť také vyplynou další vůdčí myšlenky.

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposojickou společnost, rozesílané z Goetheana

1. Na svůj vlnící se povrch vynáší smyslový svět ve smyslových vjemech jenom část podstaty, kterou ukrývá ve svých hlubinách. Při pozorování pronikajícím k duchu se ukazuje, že v těchto hlubinách se projevují dozvuky toho, co lidské duše způsobily svými činy ještě v dobách dávno minulých.
2. Svět lidského nitra zjevuje obyčejnému sebezpozorování jenom část toho, do čeho je zasazen. Při zesíleném prožívání ukazuje, že je článkem živoucí duchové skutečnosti.
3. V osudu člověka se nezjevuje pouze působnost vnějšího světa, ale i působnost jeho vlastního já.
4. V duševních prožitcích člověka se nezjevuje pouze jeho osobnost, ale i duchový svět, o němž se jeho já může poznáním pronikajícím k duchu přesvědčit, že je spjat s jeho vlastní bytostí.

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposojickou společnost, rozesílané z Goetheana

1. Bytosti třetí hierarchie se zjevují v onom životě, který se rozvíjí jako duchové pozadí lidského myšlení. Tento život se v myšlenkové činnosti člověka skrývá. Kdyby v ní působil ve své skutečné podobě, nemohl by člověk dospět ke svobodě. Kde přestává myšlenková činnost kosmická, začíná myšlenková činnost lidská.
2. Bytosti druhé hierarchie se zjevují v mimolidské duševní působnosti, která se skrývá v lidském cítění jakožto kosmické duševní dění. Tato kosmická duševní působnost se uplatňuje tvořivě na pozadí lidského cítění. Z podstaty lidské bytosti vytváří citový organismus, než ještě může v člověku ožít samo cítění.

Bytosti první hierarchie se zjevují v mimolidské tvořivé duchové činnosti, která působí v lidské vůli jako svět kosmických duchových bytostí. Toto kosmické duchovno prožívá svou vlastní tvořivou činnost, když člověk něco chce, tj. např. na něco svou vůli. Formuje spojitost mezi podstatou lidské bytosti a mimolidským světem, než se ještě člověk stává ve svém volném organismu bytostí se svobodnou vůlí.